

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2025-1-4>

О. І. Боковець, І. В. Тимошенко

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6283-8971> – Боковець О. І.
<https://orcid.org/0009-0001-1201-0391> – Тимошенко І. В.
 bokovets.olga@lil.kpi.ua

СОЦІАЛЬНІ ПРОЄКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

У статті розглядається роль соціальних проєктів як важливого інструменту досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) в умовах війни в Україні. Окреслено актуальні соціальні проблеми, що виникли внаслідок війни, та визначено їх відповідність ЦСР. Розкрито вплив війни на пріоритети та завдання соціальних проєктів і визначено основні виклики та перспективи. Проаналізовано досвід реалізації соціальних ініціатив в Україні в умовах війни. Виділено такі основні напрями соціальних проєктів: підтримка військових, ВПО, сімей ветеранів війни, загинувших і зниклих безвісти за особливих умов; психосоціальна підтримка різних категорій населення; відновлення інфраструктури та житла; відновлення економіки. Виявлено, що більшою мірою соціальні проєкти в умовах війни спрямовані на досягнення ЦСР 10 «Зменшення нерівності», зокрема через підтримку найбільш вразливих категорій населення. Крім того, до основних ЦСР, на які орієнтовані соціальні проєкти під час війни, належать й такі: ціль 17 («Партнерство заради сталого розвитку»); ціль 3 («Забезпечення здоров'я та благополуччя»); ціль 4 («Якісна освіта»); ціль 9 («Індустрія, інновації та інфраструктура»); ціль 11 («Сталий розвиток міст і громад»). Визначено особливості реалізації соціальних проєктів як інструменту досягнення ЦСР в умовах війни, зокрема: зміна пріоритетів і змісту соціальних ініціатив (домінування гуманітарної спрямованості); інноваційність, гнучкість і адаптивність під час реалізації соціальних ініціатив; залучення всіх зацікавлених сторін; орієнтація на короткострокові гуманітарні цілі поряд із довгостроковою перспективою сталого розвитку. Зазначено, що успішна реалізація соціальних ініціатив потребує ретельного планування, ефективного управління, а також активної участі державних і недержавних організацій, бізнесу.

Ключові слова: соціальні проєкти, Цілі сталого розвитку, війна, гуманітарна допомога, психосоціальна підтримка, інноваційність, гнучкість, адаптивність, партнерство, сталий розвиток.

О. І. Bokovets, I. V. Tymoshenko

*National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”, Kyiv, Ukraine*

SOCIAL PROJECTS AS A TOOL FOR ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN THE CONTEXT OF WAR

This article examines the role of social projects as a crucial tool for achieving the Sustainable Development Goals (SDGs) in the context of the war in Ukraine. The article outlines the current social issues arising as a result of the war and identifies their alignment with the SDGs. It explores the impact of the war on the priorities and objectives of social projects and identifies the main challenges and prospects. The experience of implementing social initiatives in Ukraine during the war is analyzed. The main areas of social projects

are identified, including support for military personnel, internally displaced persons (IDPs), families of war veterans, deceased and missing persons, psychosocial support for various population groups, infrastructure and housing restoration, and economic recovery. It is found that, to a greater extent, social projects in the context of war are aimed at achieving SDG 10 “Reducing Inequality”, particularly through support for the most vulnerable categories of the population. Additionally, the following SDGs are central to the focus of social projects during the war: Goal 17 (“Partnerships for the Goals”), Goal 3 (“Good Health and Well-being”), Goal 4 (“Quality Education”), Goal 9 (“Industry, Innovation, and Infrastructure”), and Goal 11 (“Sustainable Cities and Communities”). The specific features of implementing social projects as a tool for achieving SDGs in the context of war are identified, particularly: changes in the priorities and content of social initiatives (with a focus on humanitarian objectives); innovation, flexibility, and adaptability during the implementation of social initiatives; involvement of all stakeholders; and a focus on short-term humanitarian goals alongside long-term sustainable development perspectives. It is emphasized that the successful implementation of social initiatives requires careful planning, effective management, and active participation from both governmental and non-governmental organizations as well as businesses.

Key words: social projects, Sustainable Development Goals, war, humanitarian aid, psychosocial support, innovation, flexibility, adaptability, partnerships, sustainable development.

Постановка проблеми. У сучасному світі, що характеризується динамічними змінами, численними викликами та загрозами, Цілі сталого розвитку (тут і надалі – ЦСР [13]) набули статусу універсального орієнтира для забезпечення балансу між економічними, соціальними й екологічними потребами суспільства. Затверджені Організацією об’єднаних націй (ООН) у 2015 році, ЦСР формують основу глобальної політики розвитку, зосереджуючи увагу на вирішенні ключових викликів, як-от боротьба з бідністю, нерівністю, захист навколишнього середовища, забезпечення миру та ін. Проте війни та збройні конфлікти значно ускладнюють реалізацію цих цілей, потребуючи адаптації їх до умов гуманітарних криз і постконфліктного відновлення.

Україна, яка впродовж останніх років стикається з викликами, спричиненими повномасштабною війною, опинилася в ситуації, коли традиційні інструменти сталого розвитку потребують переосмислення. Війна створює нові соціальні й економічні реалії, зокрема вимушене переміщення (як внутрішнє, так і зовнішнє) мільйонів громадян, руйнування критичної інфраструктури, зростання рівня бідності, формування психологічних травм тощо. У таких умовах соціальні проекти стають важливим інструментом для підтримки найбільш вразливих верств населення, відновлення людського капіталу та зміцнення соціальної згуртованості.

Важливість цієї тематики зумовлена не лише соціально значущою потребою в розробці ефективних рішень для подолання наслідків війни, але й потенціалом соціальних проектів як інструменту для досягнення ЦСР, здатних забезпечити стійкий розвиток навіть у найскладніших умовах. Тобто актуальним є вивчення того, як війна впливає на реалізацію ЦСР, які саме соціальні проекти можуть підтримати ці цілі і які виклики постають перед суспільством у цей період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із цієї проблеми. Сучасні дослідження свідчать про значний інтерес до питань реалізації соціальних ініціатив і досягнення ЦСР в умовах війни. Теоретичні основи соціального проектування висвітлено в праці О. В. Безпалько [3], яка надає фундаментальну основу щодо методології розробки соціальних ініціатив. Науковці О. П. Могилка та В. В. Костіна [9] аналізують специфіку соціального проектування в умовах війни, наголошуючи на нових викликах і можливостях. Н. Гаврук [5] розглядає роль соціальних проектів у забезпеченні сталого розвитку та підтримці населення під час війни. Проблематика управління соціальними проектами в умовах війни висвітлюється Ю. Міроєвським та І. Кадиковою [8]. Дослідження також висвітлюють проблеми сталого розвитку під час війни (Ю. В. Боковикова [4]; С. П. Уланова, В. К. Кіптенко [10]), можливості досягнення ЦСР у післявоєнний період (О. А. Атаєва, Д. І. Кендус, О. А. Літвак [1]), а також роль соціальної відповідальності (Г. В. Миськів, І. І. Пасінович [7]) та соціального підприємництва в невизначених умовах війни (О. В. Ачкасова [2]). У міжнародному контексті досліджується зв’язок соціальних інноваційних проектів із ЦСР (Дж. Кунья, К. Феррейра, М. Араухо, М. Нуньєс і П. Феррейра [11]), потенціал ЦСР для покращення життя людей, які постраждали від конфліктів (Е. Д’Аркур, Р. Ратнаїке, А. Кім [12]), що має безпосередню релевантність для України. Попри активний розвиток соціального проектування та численну кількість наукових досліджень із цієї проблематики, досі недостатньо досліджено те, як соціальні проекти функціонують у період повномасштабної війни та сприяють досягненню ЦСР.

Метою статті є теоретичне вивчення особливостей соціальних проектів як інструменту досягнення ЦСР в умовах війни.

Для досягнення мети використано такі **методи дослідження**: аналіз і синтез, дедукція та індукція, систематизація та узагальнення наукових джерел з окресленої проблеми, кейс-метод – для аналізу кращого досвіду реалізації соціальних проєктів під час війни в Україні.

Виклад основного тексту. З позиції О. В. Безпалько, соціальний проєкт розглядається як «сукупність технологічних, управлінських та організаційних рішень, спрямованих на розв’язання соціальних проблем, поліпшення соціокультурних умов життєдіяльності особистості, проведення необхідних соціальних змін» [3, с. 14]. Дослідниця наголошує, що соціальні проєкти, які орієнтовані на певні соціальні групи, надають змогу організовувати систематичні заходи, що спрямовані на розв’язання нагальних соціальних проблем, у тому числі пов’язаних із війною.

Як відомо, розробка будь-якого соціального проєкту розпочинається з виявлення актуальних соціальних проблем. Безумовно, війна, як деструктивне явище, детермінувала значні зміни в соціальній, економічній та культурній сферах українського суспільства. С. П. Уланова зазначає, що війна в Україні суттєво вплинула на досягнення ЦСР, а саме таких: ціль 1 «Подолання бідності» (значне зниження рівня життя населення, зростання безробіття та кількості внутрішньо переміщених осіб (тут і надалі – ВПО); ціль 2 «Подолання голоду» (знищення сільськогосподарських угідь); ціль 3 «Міцне здоров’я та добробут» (зниження рівня фізичного та психічного здоров’я населення, обмеження доступу до медичних послуг, зростання ризиків поширення інфекційних захворювань); ціль 4 «Якісна освіта» (руйнування та пошкодження закладів освіти, ускладнення доступу до освіти та погіршення якості навчального процесу); ціль 6 «Чиста вода та санітарія» (забруднення водних ресурсів, руйнування систем водопостачання та водопостачання, що загрожує здоров’ю населення); ціль 8 «Гідна праця та економічне зростання» (зупинка підприємств, втрата робочих місць і загальний економічний спад); ціль 13 «Пом’якшення наслідків зміни клімату» (школа навколишньому середовищу, що ускладнює боротьбу зі зміною клімату); ціль 14 «Збереження морських екосистем» (забруднення морських екосистем через використання токсичних матеріалів, вибухів); ціль 15 «Збереження екосистем суші» (руйнування природних середовищ, забруднення ґрунтів та водних ресурсів); ціль 16 «Мир, справедливість та сильні інститути» (підрив довіри до державних інститутів, ускладнення забезпечення правопорядку) [10, с. 252].

На наш погляд, повномасштабна російсько-українська війна, що триває уже четвертий рік, вплинула не лише на вищезазначені цілі, а на всі 17 ЦСР, а саме: посилення гендерної нерівності (ціль 5 «Гендерна рівність»); руйнування електростанцій, ліній електропередач (ціль 7 «Доступна та чиста енергія»); руйнування, знищення інфраструктури (дороги, мости, виробничі потужності) (ціль 9 «Індустрія, інновації та інфраструктура»); зростання кількості осіб, що втратили майно, роботу (ціль 10 «Зменшення нерівності»); адаптація ВПО у нові громади, відновлення деокупованих громад (ціль 11 «Сталий розвиток міст і громад»); порушення циклів виробництва (ціль 12 «Відповідальне споживання та виробництво»); ускладнення міжнародної співпраці та партнерства (ціль 17 «Партнерство заради сталого розвитку»). Пролонгація війни перешкоджає досягненню ЦСР, оскільки вона постійно детермінує нові виклики та труднощі.

На думку О. А. Атаєвої, Д. І. Кендус та О. А. Літвак, у контексті війни акцент України на досягненні ЦСР зміщується у бік миру, справедливості, сильних інституцій, подолання бідності й економічного зростання, надаючи пріоритет планам відновлення, які відповідають цим невідкладним повоєнним цілям [1].

Практичними інструментами реалізації ЦСР є соціальні проєкти, які забезпечують зв’язок між стратегічними цілями та їх реальним втіленням [9]. Так, Ю. Міроєвський, І. Кадикова переконані, що соціальні проєкти, узгоджені із ЦСР, можуть стимулювати системні, довгострокові зміни під час війни, покращуючи якість життя, соціальну інтеграцію та підтримку вразливих груп населення, тим самим сприяючи стабільному та стійкому розвитку в умовах воєнного стану [8].

Безперечно, тривала війна чи будь-які інші руйнівні конфлікти серйозно перешкоджають досягненню ЦСР, що потребує соціально відповідальної реакції з боку бізнесу та уряду. Так, Г. Миськів, І. Пасінович наголошують, що війна підкреслила важливість корпоративної соціальної відповідальності в досягненні ЦСР, коли бізнес відіграє провідну роль у підтримці соціальних ініціатив. Компанії все активніше залучаються до соціально відповідальних ініціатив, щоб зменшити негативний вплив війни на економіку, суспільство та навколишнє середовище, сприяючи сталому розвитку [7]. Іншим важливим інструментом для розв’язання соціальних проблем під час війни є соціальне підприємництво, що функціонує на перетині традиційного бізнесу та благодійності, наголошуючи на самодостатності та залученні громади [2]. Тобто, з одного боку, війна

ускладнює досягнення ЦСР, а з іншого – стимулює переоцінку соціальної відповідальності серед бізнесу, що може призвести до розробки інноваційних рішень, які відповідають принципам сталого розвитку.

Дж. Кунья, К. Феррейра, М. Араухо, М. Нуньєс і П. Феррейра вважають, що саме соціальні проекти інноваційного типу є ефективними для досягнення ЦСР шляхом розширення можливостей уразливих груп і сприяння стійкості громади до різних викликів. Тобто соціальні інновації надають змогу не лише вирішувати соціальні проблеми під час війни, але й створювати умови для довготривалого позитивного впливу на суспільство загалом [11]. Інноваційні рішення, як-от цифровізація послуг і створення платформ для взаємодії, можуть підвищити ефективність реалізації соціальних проектів. Для України важливість цих рішень підтверджується досвідом ініціатив, що забезпечують дистанційну освіту та надання психологічної допомоги онлайн.

З позиції Є. Міроєвського та І. Кадикової, реалізація соціальних проектів в умовах війни потребує гнучких підходів до управління з метою адаптації до постійно мінливих умов. Дослідники вважають, що для ефективного управління реалізацією проектів в умовах війни важливо звертати увагу на тип соціального проекту (за масштабом, фінансуванням та інноваційністю тощо). Саме такий підхід надає змогу ефективно спрямовувати зусилля та/чи обмежені витрати, починаючи з тих ініціатив, які мають найбільший потенціал для розв'язання термінових проблем [8]. У дослідженні [12] також зазначається, що під час розробки та подальшої реалізації соціальних проектів важливо орієнтуватися на розв'язання реальних проблем, із якими стикаються громади.

Безумовно, в умовах війни в Україні соціальні проекти повинні адаптуватися до умов, що швидко змінюються, і водночас прагнути досягти довгострокової стійкості. Ця адаптація має вирішальне значення для вирішення нагальних потреб і сприяння стійкості постраждалих громад.

Погоджуємося з Н. Гаврук, що ретельне планування є ключовим для успішної реалізації соціального проекту. Це передбачає визначення цілей, сфер застосування й очікуваних результатів, складання детального графіка виконання робіт і розподіл ресурсів (людських, фінансових і матеріальних). Важливу роль відіграє управління комунікаціями, забезпечення відкритого й ефективного обміну інформацією з усіма зацікавленими сторонами [5]. Успішна реалізація соціальних проектів потребує координації зусиль, залучення місцевих громад, використання інно-

ваційних підходів і забезпечення прозорості [4]. Ефективне планування, гнучкість та адаптивність стають критично важливими для успішної реалізації проектів в умовах війни. Соціальні проекти можуть забезпечити баланс між терміновими потребами та довгостроковими цілями за умов стратегічного управління.

Досвід реалізації соціальних проектів в умовах війни в Україні свідчить про їхню важливу роль у підтримці населення і громад. Прикладами таких проектів є забезпечення гуманітарною допомогою, облаштування дитячих таборів для надання психологічної підтримки, навчання новим професіям, придбання медичного обладнання, відновлення пошкоджених об'єктів тощо. Водночас під час пошуку проектних пропозицій особлива увага приділяється тим, які мають значущий соціальний вплив і потенціал для сталого розвитку громад у майбутньому. Під час відбору соціальних проектів враховується їх значущий соціальний вплив, потенціал для сталої діяльності та розвитку громад у майбутньому, а також гуманітарне спрямування проекту. Підтримка таких ініціатив сприяє сталому розвитку спільнот шляхом підвищення їхньої стійкості та спроможності до саморозвитку [9].

Розглянемо кращі практики (представлені у джерелі [6]), що реалізовані українськими громадами в умовах війни, з акцентом на їхній вплив на досягнення ЦСР (табл. 1).

Як видно з таблиці, аналіз кращих практик громад в умовах війни надав змогу виокремити основні напрями їх діяльності: підтримка військових; підтримка ВПО; підтримка сімей ветеранів війни, загиблих і зниклих безвісти за особливих умов; психосоціальна підтримка різних категорій населення; відновлення інфраструктури та житла; відновлення економіки. Як бачимо, найбільше соціальних проектів під час війни спрямовані на досягнення цілі 10 «Зменшення нерівності», оскільки вони зосереджені на підтримці найбільш вразливих категорій населення, а саме: ВПО, родин загиблих військових, поранених бійців, цивільних осіб та ін. Такі соціальні проекти забезпечують рівний доступ до житла, медичних послуг, роботи, а також допомагають інтегрувати людей у соціум, зменшуючи соціальну й економічну нерівність в умовах війни. Крім того, до основних ЦСР, на які орієнтовані соціальні проекти під час війни, належать й такі: ціль 17 («Партнерство заради сталого розвитку»); ціль 3 («Забезпечення здоров'я та благополуччя»); ціль 4 («Якісна освіта»); ціль 9 («Індустрія, інновації та інфраструктура»); ціль 11 («Сталий розвиток міст і громад»).

Досвід реалізації соціальних проєктів під час війни в Україні

Напрями	Спрямованість	Приклади	ЦСР
1	2	3	4
Підтримка військових	Забезпечення військових необхідним обладнанням і транспортом, створення логістичних центрів для доставлення допомоги на фронт, підтримка поранених бійців та їх реабілітація	Новогалещинська громада регулярно формує та відправляє гуманітарні вантажі з військовим спорядженням, медикаментами та іншими необхідними речами. Нетішинська міська рада закупила для війська майже 200 одиниць транспорту. Звягельська міська рада виділила значні кошти з бюджету на засоби обороноздатності для ЗСУ. Полянська сільська громада створила автомобільний лазне-пральний комплекс для військових на передовій. Тернопільська міська рада створила центр «Допомога армії від Тернополя», який здійснює безоплатне доставляння необхідних речей військовим. Івано-Франківська міська рада також організувала логістичний центр для безплатного надсилання посилок у прифронтові зони. У Львові на базі Першого медоб'єднання Львова працює Національний реабілітаційний центр «Незламні», де безоплатно надається комплексна медична допомога постраждалим від війни. Мукачівська громада фінансує облаштування реабілітаційного відділення у військовому шпиталі [6]	ЦСР 3, ЦСР 8, ЦСР 9, ЦСР 10, ЦСР 16
Підтримка внутрішньо переміщеним особам (ВПО)	Створення центрів підтримки та гуманітарних хабів, забезпечення тимчасовим житлом, надання соціальних послуг і підтримки інтеграції	Центр допомоги евакуйованим енергодарцям у Запоріжжі, центри підтримки переселенців «Наш Краматорськ» у Києві та Дніпрі, гуманітарний хаб Старобільської громади «Луганщина моя» у Львові, соціальний хаб «Авдіївка. Вільні люди. Так було, так буде» в Умані, які забезпечують ВПО харчовими продуктами та речами первинної потреби. Глухівська міська рада створила простір психосоціальної підтримки, де сім'ї з дітьми отримують натуральну допомогу у вигляді продуктів і засобів гігієни. Радивилівська міська громада облаштувала модульне містечко для понад 40 ВПО. У Житомирській громаді ВПО могли отримати безплатну транспортну картку для користування громадським транспортом. У багатьох громадах, як-от Глухівській та Уманській, надавалася психологічна допомога ВПО. Центри підтримки «Я – Маріуполь» допомагають переселенцям працевлаштуватися [6]	ЦСР 3, ЦСР 4, ЦСР 10, ЦСР 11, ЦСР 17
Підтримка сімей ветеранів війни, загиблих і зниклих безвісти за особливих умов	Матеріальна допомога та пільги, соціальний супровід та психологічна підтримка	Хмельницька міська рада ухвалила програму «Родини Героїв», яка передбачає різноманітні заходи соціальної та матеріальної підтримки родин загиблих захисників. Тернопільська міська рада також має програми підтримки родин і дітей ветеранів війни та загиблих, включно з безплатним проїздом і першочерговим влаштуванням дітей до навчальних закладів. Чортківська громада включила категорію ВПО до всіх місцевих програм соціального забезпечення, що також поширюється на родини загиблих військовослужбовців-переселенців. Доброславська селищна громада відкрила HUB «Пліч-о-пліч» для ветеранів, членів їхніх родин та сімей загиблих [6]	ЦСР 3, ЦСР 4, ЦСР 5, ЦСР 10, ЦСР 17
Психо-соціальна підтримка різних категорій населення	Створення спеціальних просторів для надання комплексної допомоги різним категоріям населення, що передбачає психологічну, соціальну, юридичну, інформаційну підтримку, а також гуманітарну допомогу	Краматорська міська рада відкрила центри підтримки «Наш Краматорськ» у Києві та Дніпрі. У Глухові створено простір психосоціальної підтримки для сімей із дітьми, постраждалих унаслідок бойових дій. У Києві відкрито Центр стресостійкості, який організовує групові тренінги та індивідуальні консультації для розвитку навичок соціально-психологічної допомоги. У Ворохті відкрито молодіжний ресурсний центр «Віадук єднає» для переміщених і місцевих молодіжних рад. У багатьох громадах створюються простори психосоціальної підтримки для різних категорій населення. Зборівська молодь (Тернопільська область) організовує культурні події з метою збору коштів та речей, що може сприяти психологічному розвантаженню та відчуттю спільноти. Рівненська міська громада організувала курси української мови «Філіжанка мови по-рівненськи», які, крім освітньої функції, стали також духовним прихистком, об'єднуючи співгромадян [6]	ЦСР 3, ЦСР 4, ЦСР 10, ЦСР 11, ЦСР 17

1	2	3	4
Відновлення інфраструктури та житла	Відновлення як житлової інфраструктури для постраждалих, так і важливих об'єктів соціальної сфери	Бучанська міська рада спільно з благодійниками відбудувала зруйновану інфраструктуру. Зеленодольська громада залучала партнерів для відновлення пошкодженого житла (відновлено понад 1200 квартир у 74 багатоповерхових будинках та 448 приватних будинків, 12 із яких були зруйновані повністю). Чорнобаївська громада розпочала проєкт комплексного відновлення, включно зі встановленням тимчасового житла. Тячівська міська рада буде багатоквартирний каркасно-панельний будинок для працевлаштованих ВПО. Чортківська громада є учасником проєкту ЄС з облаштування квартир для ВПО (встановлено 328 модульних будиночків на подвір'ях мешканців, чий оселі були зруйновані). Макарівецька громада створила модульне містечко для родин, які втратили житло [6]	ЦСР 1, ЦСР 9, ЦСР 10, ЦСР 11, ЦСР 17
Відновлення економіки	Релокація підприємств із небезпечних регіонів, фінансова підтримка для підготовки виробничих майданчиків, створення робочих місць	Вінницька міська громада прийняла понад 300 підприємств з різних галузей економіки, що сприяло створенню робочих місць та наповненню бюджету. Перечинська міська громада профінансувала підготовку будівельного майданчика для релокованого великого підприємства з Краматорська. Турійська селищна громада допомогла з релокацією швейного виробництва з Краматорська, надавши приміщення та допомогу в підборі персоналу. Також громада надала безплатне житло й організувала транспорт для працівників з-поміж ВПО. Завдяки цьому на підприємстві було створено 50 робочих місць [6]	ЦСР 8, ЦСР 9, ЦСР 10, ЦСР 17

Аналіз кращих практик реалізації соціальних проєктів в умовах війни показав, що вони характеризуються гнучкістю, оперативністю, адаптивністю до потреб громади, активним залученням волонтерів і міжнародних партнерів, а також комплексним підходом до розв'язання проблем. Успішними є ті ініціативи, які не лише надають першочергову допомогу постраждалим, але й сприяють їхній соціальній інтеграції та психологічній підтримці, а також працюють на відновлення економічної стабільності громад. Важливим також є налагодження ефективної комунікації з мешканцями громад і координації зусиль між різними стейкхолдерами.

Слід наголосити, що тематика соціальних проєктів чутливо реагує на зміну ситуації у конкретному регіоні. Влітку 2022 року переважали проєкти, пов'язані з евакуацією та екстреною допомогою ВПО, а восени та взимку 2023 року з'явився запит на послуги, пов'язані з нормалізацією життя в деокупованих громадах, включно з відновленням інфраструктури та організацією дозвілля [9]. З одного боку, соціальні проєкти, реалізовані в умовах війни, повинні бути спрямовані на врахування специфіки певної ситуації та надавати термінову допомогу, а з іншого боку – орієнтуватися на відновлення та забезпечення сталого розвитку. Інтеграція ЦСР є важливим напрямом для забезпечення соціально-економічної стабільності та довгострокового відновлення.

Безперечно, реалізація соціальних проєктів в умовах війни пов'язана з певними викликами, а саме: обмеженість ресурсів (фінансування, руйнування інфраструктури); складність оцінки потреб населення; нестабільність ситуації; безпекові ризики; кадрові проблеми; стан психічного здоров'я населення тощо. Так, О. П. Могилка, В. В. Костіна переконані, що для підвищення ефективності реалізації соціальних проєктів потрібно: забезпечити координацію зусиль між державними органами, неурядовими організаціями та міжнародними донорами; залучати до реалізації проєктів місцеві громади; використовувати інноваційні підходи та технології; забезпечити прозорість та підзвітність; проводити моніторинг та оцінку результатів проєктів [9].

Багато громад активно співпрацюють із міжнародними організаціями й урядами для отримання фінансової та гуманітарної допомоги. Основними донорами є такі: міждержавні організації (ЮНІСЕФ, Фонд народонаселення ООН (UNFPA), Міжнародна організація з міграції (MOM), Global Empowerment Mission (GEM); урядові донори (США, Канада, Франція, Данія, Польща, Естонія тощо); благодійні фонди та організації, як міжнародні, так і українські (фонд Говарда Баффетта (HGBF), Благодійний фонд BGV, Благодійний фонд «Твоя опора») та ін. Прикладами є проєкт «Вулиця Вокзальна» в Бучі, реалізований за фінансової підтримки фонду Говарда Баффетта, створення дитячого простору «Спільно» в Хер-

соні за підтримки ЮНІСЕФ, будівництво модульного дитячого садка в Овручі за кошти уряду Естонії [6].

Отже, аналіз наукових джерел надав змогу виділити такі особливості реалізації соціальних проєктів як інструменту досягнення ЦСР в умовах війни:

1) зміна пріоритетів і змісту соціальних ініціатив, де переважає гуманітарна спрямованість – підтримка постраждалих від війни;

2) інноваційність, гнучкість і адаптивність під час реалізації соціальних ініціатив, зокрема, через зміни потреб, ризики безпеки й обмежені ресурси;

3) залучення всіх зацікавлених сторін – місцевих громад, волонтерів, бізнесу, міжнародних партнерів тощо;

4) орієнтація на короткострокові гуманітарні цілі поряд із довгостроковою перспективою сталого розвитку.

Отже, інтеграція ЦСР у соціальні проєкти в умовах війни є складним, але надзвичайно важливим і досяжним завданням за умов адаптивного управління, партнерської взаємодії та залучення інноваційних підходів.

Висновки. Соціальні проєкти, реалізовані в Україні під час війни, активно підтримують ЦСР, сприяючи покращенню якості життя постраждалих осіб та відновленню країни. До основних напрямів соціальних проєктів з урахуванням ЦСР, що реалізуються в Україні під час війни, слід віднести такі: підтримка військових; підтримка ВПО; підтримка сімей ветеранів війни, загиблих і зниклих безвісти за особливих умов; психосоціальна підтримка різних категорій населення; відновлення інфраструктури та житла; відновлення економіки (ЦСР – 3 «Забезпечення здоров'я та благополуччя»; 4 – «Якісна освіта»; 9 – «Індустрія, інновації та інфраструктура»; 10 – «Зменшення нерівності»; 11 – «Сталий розвиток міст і громад»; 17 – «Партнерство заради сталого розвитку»). Соціальні проєкти як інструмент досягнення ЦСР під час війни надають змогу оперативно реагувати на нагальні соціальні потреби, надавати необхідну допомогу постраждалим і закладати основи для майбутнього сталого відновлення громад.

До особливостей соціальних проєктів як інструменту досягнення ЦСР в умовах війни належать такі: зміна пріоритетів і змісту соціальних ініціатив (домінування гуманітарної спрямованості); інноваційність, гнучкість і адаптивність під час реалізації соціальних ініціатив; залучення всіх зацікавлених сторін; орієнтація на короткострокові гуманітарні цілі поряд із довгостроковою перспективою сталого розвитку. Соціальні про-

єкти виступають важливим механізмом підтримки вразливих груп населення, сприяють зміцненню соціальної згуртованості та створюють основу для довгострокового відновлення суспільства. Успішна реалізація таких соціальних проєктів потребує ретельного планування й ефективного управління, а також активної участі як державних, так і недержавних організацій та бізнесу.

Перспективи подальших досліджень можуть бути спрямовані на розробку нових підходів щодо соціального проєктування в умовах воєнного стану.

Список літератури:

1. Атаєва О. А., Кендус Д. І., Літвак О. А. Сталий розвиток та можливості його досягнення в післявоєнний період. *Причорноморські економічні студії*. 2023. № 81. С. 85–90.

2. Ачкасова О. В. Розвиток соціального підприємництва в Україні в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-40>.

3. Безпалько О. В. Соціальне проєктування : навчальний посібник. Київ : Київський університет ім. Бориса Грінченка, 2010. 127 с.

4. Боковикова Ю. В. Питання реалізації цілей сталого розвитку в умовах сучасності. *Державне будівництво*. 2023. № 1 (33). С. 61–71. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2023-1-06>.

5. Гаврук Н. Соціальні проєкти в період повномасштабної війни як складова забезпечення сталого розвитку. *EUROPEAN PERSPECTIVE: міждисциплінарний дискурс у контексті сучасних викликів і можливостей*: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 29 лютого 2024 р.) / Заг. ред. та упорядк.: Цимбалюк І. О. Луцьк : Вежа-Друк, 2024. С. 214–218.

6. Збірник кращих практик громад у військовий час. За загальною редакцією Слобожана О. В. Київ : Міжнародний республіканський інститут. 2023. 56 с.

7. Миськів Г. В., Пасінович І. І. Сталий розвиток і соціальна відповідальність в умовах війни в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2023. Т. 7. № 1. С. 21–36. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2023.01.021>.

8. Міроєвський Ю., Кадикова І. Трансформація управління соціальними проєктами та програмами в умовах воєнного стану. *Комунальне господарство міст*. 2024. № 6 (187). С. 18–23. DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2024-6-187-18-23>.

9. Могилка О. П., Костіна В. В. Соціальне проєктування в умовах війни в Україні: досягнення та нові виклики. *Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, 27 жовт. 2023 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2023. С. 191–198.

10. Уланова С. П., Кіптенко В. Сталий розвиток на тлі війни в Україні. *Збірник наукових праць «ΛΟΓΟΣ»*. 2023. С. 250–252. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-31.03.2023.71>.

11. Cunha J., Ferreira C., Araújo M., Nunes M., & Ferreira P. (2022). Social innovation projects link to sustainable development goals: case of Portugal. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 29 (8), 725–737. DOI: <https://doi.org/10.1080/13504509.2022.2084795>.

12. d'Harcourt E., Ratnayake R., & Kim A. (2017). How can the sustainable development goals improve the lives of people affected by conflict? *Bulletin of the World Health Organization*, 95 (2), 157–158. DOI: <http://dx.doi.org/10.2471/BLT.16.179622>.

13. Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations. 2015. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment>.

References:

1. Ataieva, O., Kendus, D., & Litvak, O. (2023). Stalyi rozvytok ta mozhlyvosti yoho dosiahnennia v pislavoiennyi period [Sustainable development and possibilities of achieving it in the post-war period]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black sea economic studies*, 81, 85–90 [in Ukrainian].

2. Achkasova, O. (2022). Rozvytok sotsialnoho pidpriemnytstva v Ukraini v umovakh voiennoho stanu [Development of social entrepreneurship in Ukraine under conditions of maritime]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-40> [in Ukrainian].

3. Bezpal'ko, O. V. (2010). *Sotsialne proektuvannia: navchalnyi posibnyk [Social design: a textbook]*. Kyiv: Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University [in Ukrainian].

4. Bokovykova, Yu. (2023). Pytannia realizatsii tsilei staloho rozvytku v umovakh suchasnosti [Issues of implementing sustainable development goals in the current context]. *Derzhavne budivnytstvo – State Formation*, 1 (33), 61–71. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2023-1-06> [in Ukrainian].

5. Havruk, N. (2024). Sotsialni proekty v period povnomasshtabnoi viiny yak skladova zabezpechennia staloho rozvytku [Social projects during the full-scale war as a component of ensuring sustainable development]. *EUROPEAN PERSPECTIVE: mizhdystsyplynarnyi diskurs u konteksti suchasnykh vyklykiv i mozhlyvostei –EUROPEAN PERSPECTIVE: interdisciplinary discourse in the context of contemporary challenges and opportunities*: Proceedings of the 4th International conference (pp. 214–218). Lutsk, Vezha-Druk [in Ukrainian].

6. *Zbirnyk krashchykh praktyk hromad u viiskovyi chas [Collection of best practices of communities in wartime]* (2023). Za zahalnoi redaktsiieiu O. V. Slobozhana. Kyiv, International republican institute [in Ukrainian].

7. Myskiv, G., & Pasinovich, I. (2023). Stalyi rozvytok i sotsialna vidpovidalnist v umovakh viiny v Ukraini [Sustainable development and social responsibility under war conditions in Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika» – Bulletin of Lviv Polytechnic National University*, 7, 1, 21–36. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2023.01.021> [in Ukrainian].

8. Miroievskiy, Y., & Kadykova, I. (2024). Transformatsiia upravlinnia sotsialnyimi proektamy ta programamy v umovakh voiennoho stanu [Transformation of social project and program management under martial law conditions]. *Komunalne hospodarstvo mist – Municipal Economy of Cities*, 6 (187), 18–23. DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2024-6-187-18-23> [in Ukrainian].

9. Mohylka, O. P., & Kostina, V. V. (2023). Sotsialne proektuvannia v umovakh viiny v Ukraini: dosiahnennia ta novi vyklyky [Social projects in the conditions of war in Ukraine: achievements and new challenges]. *Suchasni realii ta perspektivy sotsialnoho vykhovannia osobystosti v riznykh sotsialnykh institutsiakh – Modern realities and prospects of social education of the individual in various social institutions*: Proceedings of the 4th All-Ukrainian (pp. 109–111). Kharkiv [in Ukrainian].

10. Ulanova, S., & Kiptenko, V. (2023). Stalyi rozvytok na tli viiny v Ukraini [Sustainable development against the backdrop of the war in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats “ΛΟΓΟΣ” – Collection of Scientific Papers “ΛΟΓΟΣ”*, 250–252. <https://doi.org/10.36074/logos-31.03.2023.71> [in Ukrainian].

11. Cunha J., Ferreira C., Araújo M., Nunes M., & Ferreira P. (2022). Social innovation projects link to sustainable development goals: case of Portugal. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 29 (8), 725–737. DOI: <https://doi.org/10.1080/13504509.2022.2084795> [in English].

12. d'Harcourt, E., Ratnayake, R., & Kim, A. (2017). How can the sustainable development goals improve the lives of people affected by conflict? *Bulletin of the World Health Organization*, 95 (2), 157–158. DOI: <http://dx.doi.org/10.2471/BLT.16.179622> [in English].

13. Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development (2015). United Nations. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment> [in English].

О. І. Боковець, І. В. Тимошенко

Практична стаття

Надійшла до редакції 17.03.2025

Прийнято до опублікування